

Tavoitteet alue- ja kuntavaaleihin 2025

Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta KANE korostaa demokratian ja osallisuuden merkitystä kunnissa ja hyvinvointialueilla. KANE on asettanut kevään 2025 alue- ja kuntavaaleihin neljä tavoitetta, joilla kunnat ja hyvinvointialueet voivat syventää yhteistyötään kansalaisyhteiskunnan kanssa ja kehittää kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä:

- 1 Kunnat ja hyvinvointialueet tukevat yhteisöllistä kansalaistoimintaa.
- 2 Kunnat ja hyvinvointialueet panostavat demokratiakasvatukseen ja kansalais-taitojen harjoitteluun.
- 3 Kunnat ja hyvinvointialueet kehittävät avointa hallintoa.
- 4 Kunnat ja hyvinvointialueet ottavat kansalaisjärjestöt kumppaneikseen.

KANE kehottaa puolueita monimuotoisuuteen alue- ja kuntavaalien ehdokasasettelussa.

KANE kannustaa puolueita asettamaan ehdolle ihmisiä, jotka edustavat kansalaisia monipuolisesti esimerkiksi iän tai sukupuolten moninaisuuden perusteella tai jotka kuuluvat vähemmistöihin. Kokemus järjestö- ja vapaaehtoistoiminnasta antaa ehdokaille valmiuksia kantaa vastuuta kansalaisyhteiskunnasta ja vaikuttaa ihmisten arkeen.

KANE muistuttaa, että ehdokkailla on erityinen vastuu dialogista ja demokraattisista kohtaamisista sekä luottamuksen rakentamisesta. Rakentava ilmapiiri ruokkii kaksoisvaalien äänestysaktiivisuuden lisäksi aktiivista kansalaisuutta ja yhteisöllistä kansalaistoimintaa, joita tarvitaan sekä kunnissa että hyvinvointialueilla vaalien jälkeenkin.

Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta KANE

KANE on oikeusministeriön yhteydessä toimiva [kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta](#), joka edistää hallinnon ja kansalaisyhteiskunnan vuorovaikutusta ja kehittää kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä. KANE osallistuu esimerkiksi [kansalaisjärjestöstrategian](#) toimeenpanoon. Neuvottelukunnan visiona on autonominen ja elinvoimainen kansalaisyhteiskunta, jossa ketään ei jätetä jälkeen.

1 Tulevaisuuteen katsovat kunnat ja hyvinvointialueet tukevat yhteisöllistä kansalaistoimintaa, koska se vahvistaa kasvua, kulttuuria ja kestävyyttä sekä elinvoimaa

Aktiivinen kansalaisuus ja yhteisöllinen kansalaistoiminta vahvistavat ihmisten hyvinvointia ja toimintakykyä sekä yhteiskunnan kriisinkestävyyttä ja kokonaisuuturvallisuutta. Ihmiset osallistuvat ja vaikuttavat, oppivat ja auttavat sekä harrastavat kansalaisyhteiskunnassa, kuten järjestö- ja vapaaehtoistoiminnassa. Elinvoimainen kansalaisyhteiskunta on vetovoimatekijä, ja ennalta ehkäisevä toiminta luo myös säästöjä.

Mitä valtuutetut ja virkahenkilöt voivat tehdä tavoitteen eteen?

Kunnat ja hyvinvointialueet ottavat kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytysten kehittämisen, osallisuuden ja kansalaisjärjestöyhteistyön sekä niiden seurannan osaksi strategioitaan ja yhteistyöasiakirjojaan.

Kunnat ja hyvinvointialueet resursoivat riittävästi kansalaisyhteiskunnan toimijoille myönnettäviin avustuksiin. Kunnat ja hyvinvointialueet uudistavat ja yhtenäistävät avustuskäytäntönsä ja keventävät avustuksiin liittyvää hallinnollista taakkaa.

Kunnat ja hyvinvointialueet varmistavat, että kansalaisyhteiskunnan toimijoille on yhdenvertaisesti tarjolla myös maksutta käyttöön saatavia resursseja, kuten yhteiskäyttöisiä tiloja.

2 Ihmisistä välittävät kunnat ja hyvinvointialueet panostavat demokratiakasvatukseen ja kansalaistaitojen harjoitteluun, koska ihmisten osallistuminen yhteisiin asioihin lisää valmistelun laatua ja luottamusta

Mahdollisuus vaikuttaa ja osallistua omaan arkeen vaikuttaviin päätöksiin synnyttää aitoa osallisuutta. Osallisuus lisää luottamusta ja kasvattaa sosiaalista pääomaa, ja sitä kautta vahvistaa demokratiaa, johon kasvetaan. Digitaaliset palvelut, julkinen liikenne ja esimerkiksi tilaratkaisut edistävät tai ehkäisevät osallisuutta. Myös kansalaisyhteiskunnalla on suuri merkitys aktiiviseksi kansalaiseksi kasvamisessa ja kansalaistaitojen oppimisessa sekä yhteiskunnan eheydessä.

Mitä valtuutetut ja virkahenkilöt voivat tehdä tavoitteen eteen?

Kunnat ja hyvinvointialueet ottavat käyttöön ja kehittävät uudenlaisia osallistumisen muotoja, yhteisöllähtöisen kehittämisen menetelmiä ja deliberatiivisen demokratian keinoja yhdessä kansalaisyhteiskunnan toimijoiden kanssa. Niitä ovat esimerkiksi asukas- ja asiakasraadit sekä -paneelit.

Kunnat ja hyvinvointialueet vahvistavat lakisääteisten vanhus- ja vammaisneuvostojen sekä nuorisovaltuustojen tai vastaavien nuorten vaikuttajaryhmien erillistä roolia ja edustavuutta sekä mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa päätöksentekoon.

Kunnat ja hyvinvointialueet panostavat demokratiakasvatukseen koko oppimisen polun läpi ja ottavat kansalaisyhteiskunnan toimijat kasvatuskumppaneiksi.

3 Demokratiaa puolustavat kunnat ja hyvinvointialueet kehittävät avointa hallintoa, koska se vahvistaa vuoropuhelua yhteiskunnassa

Avoin hallinto tarkoittaa hallinnon läpinäkyvyyttä, vastuuvollisuutta, tiedonvälitystä ja palveluiden saatavuutta. Kansalaisyhteiskunta toimii julkisen vallan kriittisenä vastapainona ja arvioi sen toiminnan oikeellisuutta, mikä on perusedellytys demokratian, osallistumisoikeuksien ja järjestöautonomian toteutumiselle. Avoin hallinto rakentaa turvallisuutta ja uskoa tulevaisuuteen – myös digitaalisessa kansalaisyhteiskunnassa.

Mitä valtuutetut ja virkahenkilöt voivat tehdä tavoitteen eteen?

Kunnat ja hyvinvointialueet vaikuttavat siihen, että ihmisten on turvallista koontua rauhanomaisesti, osoittaa mieltään ja toimia kansalaisaktivisteina.

Kunnat ja hyvinvointialueet lisäävät valtuutettujen ja henkilöstön valmiuksia vuoropuheluun kansalaisyhteiskunnan kanssa.

Kunnat ja hyvinvointialueet syventävät osallisuutta, kehittävät asukkaiden ja asiakkaiden palveluja tietoon perustuen sekä parantavat tiedonkulkua hallinnon tasojen välillä.

4 Kansalaisyhteiskuntaa tuntevat kunnat ja hyvinvointialueet ottavat kansalaisjärjestöt kumppaneikseen, koska kukaan ei voi yksin toiminnallaan ratkaista monimutkaisia asioita yhteiskunnassa

Osa kansalaisjärjestöistä harjoittaa markkinaehtoista, yhteiskunnallista liiketoimintaa ja tuottaa palveluja kunnissa ja hyvinvointialueilla. Kansalaisjärjestöissä tehtävä palkkatyö mahdollistaa vapaaehtoistoimintaa, ja yhteisötaloudella on myönteisiä vaikutuksia hyvinvointiin ja työllisyyteen. Yhteiskunnallinen yritystoiminta ja yritysyhteistyö ovat myös keinoja kehittää kansalaisjärjestöjen varainhankintaa taloudellisesti vaikeassa tilanteessa.

Mitä valtuutetut ja virkahenkilöt voivat tehdä tavoitteen eteen?

Kunnat ja hyvinvointialueet kehittävät kolmikantaista yhteistyötä kansalaisjärjestöjen kanssa ja vakiinnuttavat yhteistyörakenteita.

Kuntien, hyvinvointialueiden ja kansalaisjärjestöjen toiminta ja palvelut terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi ovat selkeitä ja ne on kuvattu helposti ymmärrettävällä tavalla esimerkiksi palveluohjausta, vapaaehtoisuutta ja vertaisuutta varten.

Kunnat ja hyvinvointialueet ottavat palveluntuottajajärjestöt ja yhteiskunnalliset yritykset huomioon hankintastrategioissaan. Hankintayksiköt veloitetaan varmistamaan, että palveluntuottajajärjestöt ja yhteiskunnalliset yritykset ovat mukana markkinavuoropuhelussa ja niillä on mahdollisuus osallistua tarjouskilpailuihin.